

TRÜKITÖÖLINE

EESTI TRÜKITÖÖLISTE LIIDU HÄALEKANDJA

NR. 4

5. AASTAKÄIK

Riigi vahelesegamine — uueks faktoriks majanduselus

TALLINNAS peeti 10. aprillil üleriigilist majandusteadlaste päeva. Sel päeval esines pikema kõnega minister L. Sepp, kes kaitses riigi osatähtsuse kasvamist majanduselu sektoris, leides et see suund on õige ja elu poolt ette kirjutatud. Nii kiideti heaks ka praegu toimuvad sündmused riigi vahelesegamise eramajandusse.

*

ÜHISKONNATEADUS õpetab: toodangu aparaadi, toodangu vahetõrgete ja majanduslike aluste muutumisel muutub teatava aja jooksul ka ühiskondlik elu — selle poliitiline ja juriidiline alus. „Teatava aja“ mõiste all tuleb siin arvestada inimvaimu reageerimist toimunud sündmustele ja vahetõrgete muutumistele riigi majandussektoris. Inimest huvitab eeskätt ikka enda olemise küsimus. Alles selle järele tekib huvi ka ümbruse vastu, millest sõltub inimese olemasolu.

Kui see nii on, siis meid peaks huvitama küsimus — kas viimastel aastakümnetel on toimunud muutumisi toodangu aparaadis, toodangu vahetõrgetes jne. Et see on sündinud, tarvitseb vaid võrrelda ennemaailmasõjaaegse majandusliku elu vahetõrget ja tänapäeva majanduselu.

*

ENNE maailmasõda kehtis üldiselt liberalistlik vaade majanduselus. Liberalistliku vaate all mõistame ohjeldamatat kapitali tegevust, kus on lubatud konkurents kaupade odavuses, samuti ka kapitali õigus teenida puhaskasu seal, kus ta seda ainult tahab. Keegi ei tohtinud kapitali ettevõtlikkusele tõkkeid seada. Turule lastava kauba hind olenes mitmesugustest muudest kauba hinda määravatest alustest, selle hulgas tähtsa tegurina ka töölise tööjõu tasu. Töölise tööjõud olenes tollal nõudmisest ja pakkumisest vabal tööturul. Alles ametiühingute tugevnemisel tekkis töölise tööjõu väärtuse mõõtmisele ka püsivam alus, kuigi seda järjekindla tööjõu tasumise tõstmise näol. Ametiühingud osutasid seega esimesteks, kes hakkasid kõrvaldama sellist vaba kaubahinna kujunemist,

alludes selle teataval määral ühiskondliku vahetõrgete survele. Eriti kehtib see tõde mais, kus ametiühingud jõudsid kiiremal viisil oma mõju esile tõsta. Käesoleval ajal ei saa enam kõnelda üldse liberalistlikust majandusest — seda ei leia meie peaaegu kusaigil maal. Kõige huvitavam on siin tõsi asi, et kapitalistid ise aitasid forsseerida sellise liberalistliku süsteemi lagunemist ja kutsusid välja riigi vahelesegamise majanduslikku sektorisse. Osalt teostati seda ka hiiglatrustide ja kartellide loomise kaudu.

*

PÕHILISELT tahtis liberalism riigile anda vaid teatava pealtvaataja osa. Niikaua kui äri õitses ja tehti kõvasti puhast, iga maa kapitalist tegi lärmis igasuguse riikliku vahelesegamise vastu tema ärisse. Kui aga — vale spekulatsiooni või kriiside tõttu — ettevõtte töötas kahjudega, siis olid need kapitalistid esimestena nõudmas riiklikku vahelesegamist oma abiallikate kaudu. Liberalistlike kapitalistide mõttekäigu järgi pidi riik katma vaid kahjud, mitte aga jagama kasusid.

Selle mõttekäigu alusel riigiaparaadilt nõuti kõrgeid kaitsetolle, mille varjul sai töötada oma kodumaa tööstus. Propaganda kodumaasaduste tarvitamiseks, riiklike soodustuste hankimine, rahvaesindustes oma mõtteosaliste kasutamine — need seigad kindlustasid kasude kogumist. Aga sellega seoti ennast pidevalt riigiaparaadiga ja toodi see aparaat lähemale majanduslikule sekto-

NUMBRI SISUS:

Riigi vahelesegamine — uueks faktoriks majanduselus / Mõned read eesti trükitööstuse minevikust / Organiseerimise propaganda põhi- alustest / Õpilaste ettevalmistamine nõuab tähelepanu / Liidu volikogu koosolekust Tallinnas / Meie organisatsioonidest / Teised ametiühingud / Ääremärkused / Välismaine ringvaade / Kirjut maailmast

rile. Tänapäeval arenes see niikaugemale, et riik hakkas juba valmistama ette pikemaajalisi majanduslikke kavu, tistes veelgi enam oma tähtsust majanduslikus sektoris.

Muidugi soodustasid riigi osatähtsuse kasvamisest ka teised asjaolud. Tehnika edukäik, maailmasõda, suur ülemaailmne majanduskriis, töötatöölise sotsiaalne häda — kõik see vapustas endist liberaalset tasakaalu. Mida tänapäeval näeme ja kuuleme „uue tööriigi“ nime all, see pole midagi muud kui katse ühiskonda muutunud toodanguaparatuuriga vahetada uude tasakaalu.

*

OLLES selgusele jõudnud, et need muudatused ja katsed võtavad järjest eluõigust — peame arvestama nende muudatuste juurdumist ka edaspidi. Iseasi on, kas need katsed pole rajatud valeteele ja kas nendega saavutatakse ühiskondlik tasakaal. Meid huvitab siin vaid selliste muudatuste tõttu majandussektoris hiljem teostunud ühiskondliku struktuuri tasakaalu asetamine. Meie võime oma riigi piirides näha sellise struktuuri muudatusi — nii ühiskondliku organiseerimise alustest kui ka poliitilises ilmes. Mitmed riigid sammuvad siin iserada — Saksamaal ja Itaalias kehtib ühepartei-süsteem, meil pole parteid üldse lubatud jne. Küll aga on omane see joon, et ühiskondlik struktuur püütakse ehitada kutseindustri kõvendamise suunas. Selles suhtes on meil rajatud terve kodade võrk. Seekaudu loodetakse luua uus tasakaal

muutunud olukordades. Kas see tee on õige või mitte, see pole siinkohal meie arutada. Aga kutsete esiletõstmisega on tõstetud esile ka tööliskonna kutseline organiseerimine — vastavate kutsealade ametiühingute tähtsus. Praegu on meil ametiühingute positsioon kahtlane — neile ei anta seda ulatust ja tähtsust, mida tahetakse tagada teistele kutseindustriale, ametiühingute enda elu kannatab veel tugevalt vastava keskuse puudumise tõttu. Igal juhul on siiski tõde, et ametiühingutele on jäetud tee enda kõvendamiseks, ja seepärast peaks iga tööline leidma tee oma kutseala ametiühingusse, kui praeguse ühiskondliku struktuuri tasakaalu tegurisse.

*

TRÜKITÖÖLISTEL Eestis on juba töötamas teist aastakümnet vastav keskus. Seda keskust — Eesti Trükitöölise Liitu — järjest tugevdatakse, koondades sellele kapitalid ja tsentraliseerides rahandussüsteemi ning huvide kaitset. Keskuse sihts on olnud trükitöölise töö- ja palgatingimuste parandamine. See jääb püsima ka edaspidi toimunud ühiskondliku struktuuri muudatuste juures. Aga sealjuures on loomulik, et toimunud muudatused tõstavad esile ka trükitöölise kutseorganisatsiooni tähtsust trükitööstuse ala reguleerimisel ja korraldusel — seega astudes lähemale majandussektorile — ja see on sündimas vaid tegeliku elu nõudel.

Mõned read eesti trükitööstuse minevikust

Paljude kolleegide, eriti nooremate, seas valitseb vaade, nagu poleks organiseeritud trükitöölised saavutanud üldse võite, ja nagu oleks meie oma trükitööstuse alaga isegi tagurpidi läinud. See vaade on eriti levinenud meie palkade tõttu, mis on kaugelt taha jäänud tänapäeva kultuurinõuetest.

Kuna palgaparandamine kuulubki meie pidevasse võitluskavva, võiksime märkida neid saavutusi, mida ajajooksul on suudetud läbi viia. Kuigi need igal pool ühtlased pole, ja leidub veelgi kohti, kus töötatakse vanade kommete kohaselt, on üldiselt siiski tarvitusele võetud uued töötingimused. Olgu illustreerimiseks toodud paari trükitöölise (nüüd faktorid) mälestused „Poligraafi“ aasta- raamatust (1938. a.):

J. Veikesaun kirjutab: — „Õpilase õppeaeg kestis üldse viis aastat. Sellest kulus 8—12 kuud sulasekohuste täitmiseks. Õpilane pidi tulema tööle kell 7 hommikul, kütma ahje, valama petrooleumi lampidesse ja puhastama lampe. Sageli kulus sel-

leks ka lõunavaheaeg 1—3. Öhtule saadi kell 8 öhtul. Seega 13 tundi rühkimist. Sellid tulid kell 8 töösse. Õpilasele ei öeldud isegi tere. Nende tööaeg oli 10 tundi. Trükimasinaid pandi käima rattakeerajate jõul.“

A. Deivise mälestustest: — „Veepudel ja luud olid noore õpipoisi esimesed tehnilised teadmised. 5—6 sellile peeti 30 õpilast (1901. aastal). Petrooleumivalgustuse tõttu levis hais, mida täiendasid veel gaasi- ja petrooleumimootorid. Alles 1905. a. piirati kollektiivlepinguga õpilaste arvu, mida saavutati organisatsiooni (trükitöölise ühingu) kaudu.“

Niipalju mälestustest. Praegu võib siiski ütelda, et kaheksatunnilisest tööpäevast võib julgesti kõnelda, kui aga tööline seda ise julgevad. Õpilaste pidamine on juba praegugi reguleeritud MÕT seadusega ja selle täiendamine kestab kogu aeg, samuti ka väljaõppe kord. Ametioskuse omandamine sünnib 3,5 aastaga.

Ühelgi meist pole vaja nutta kadunud aegade üle, vaid võidelda uute paremuste eest.

Organiseerimise propaganda põhialustest

Meie ridadesse on tulnud hulk kolleegid, kelle teadmised organisatsioonist on võrdlemisi nõrgad. Samuti pole ka organiseerijail alati käepärast materjali küsimuste selgitamisel. Püüame seda viga parandada, hakates ilmutama asja käsitamiseks sellekohaseid eriaartikleid. Toimetus.

ORGANISEERIMISE tähtsusest, samuti aga ka sellest, kui võrd on seotud tööliste huvid organisatsiooniga, on pidevalt kõneldud igal pool. Sageli on see jutt inimesi peaaegu tüüdanud, korrates vanu tõesid. Elu näitab, et just vanad tõesid on kõige visamad arusaamist leidma. Inimesed ihkavad ikka nagu uudsust.

— Milleks vajan mina organiseerimist? Mis kasu on mulle organisatsioonist? — nii kõneleb mõnigi tööline. — Maksa muudkui liikmemaksu, too organisatsioonile ohvreid, mida aga saan kõige selle eest?

Kui käia selle tööliste mõttekäigu järele, siis arvatavasti poleks üleliigne kaotada kõik organisatsioonid, kaotada kõik kollektiivsed hüved ja anda tee vabaks — tublidele ja edasipüüdjatele, nagu armastatakse ütelda. Lõppude lõpuks on iga-mehe enda asi uskuda, et see oleks nii parem — tegelikus elus näeme, et just seal on olukord halvem, kus puudub ühendav side — organisatsioon. Mannat suhu keegi vägisi toppima ei hakka.

Meie piüüd on siin mitte seda usku murda, vaid viia inimene teadvusele, et tolle sõnakõlksu taga — tubli inimene — pole midagi ja seega viia tööliste mõttekäik vastupidisele suunale — organiseerimisele. Peame püüdma selgitada seda tõde, et organisatsiooni võidud pole mitte ükski üldsuse võidud, vaid nad parandavad iga üksiku tööliste olukorda ja tema töötingimusi.

MIKS organiseerisid meie eelkäijad ametiühinguisse? Milline kasu oli kõigest sellest? Osates küllalt rahuldada need küsimused, oleneb ühe või teise tööliste seisukoht ka kehtiva aja kohta. Mõned ütlevad, et ametiühingu nimi ise omab tugeva jõu. Juhatusel on vaja vaid tugevalt pressida ja küsimused lahendatakse kergesti. See pole mitte arvamus, vaid leidub isegi liikmeid, kes tulevad ametiühingu juhatuse ette nõudega täita tema soove, kompensatsiooniks kantud ohvrite eest liikmemaksude näol.

Sarnane muinasjutuline elukas pole ametiühing mitte. Ametiühing pole mitte mõni kantselei või asutus, kuhu tuleb ainult pöörduda kaebusega või valuga. Ametiühingu ülesandeks on saatusekaas-

lasi kokku liita, nende tahe viia üksmeelsele otsusele ja see üksmeelne otsus tegevusse paistata. Seega — ametiühingu ülesanne on — võitlus tulemuste eest, mida ei või saavutada üksik tööline.

Ajalugu on näidanud, et tööliste töötingimuste parandamine on olenenud sellest kaalust, mis on nii kapitali kui töö vahelises võitluses. Mida ühsem ja üksmeelsem on organisatsioon, seda tugevama kaalu omab ta selles võitluses. Seepärast on meie eelkäijad organisatsiooni loonud — üksikute jõudude kogumiseks kaalu raskendamise sihis. Seekaudu — kaalu tõusu tagajärjel — õnnestus neil parandada oma saatusekaaslaste olukorda.

MEIL on organisatsioon, miks pole ta oma kaalu küllalt tõendanud? — nii ütlevad mõned tööliised. Tõsi, organisatsioon ei või oma saavutustega hiilata, aga siiski oleks ülekohtune mitte tunnustada organiseeritud jõu abil läbiviidud paremusi. Sest mida pole saavutatud, see oleneb meie kaalu nõrkusest. Meie sihiks on kaalu tõstmine ja seekaudu ka paremuste kättevõitmine. Aga siiski, meie vanemad kolleegid mäletavad veel 10—12-tunnist tööpäeva, trükikodade ebatervishoidlikke olusid, mustust jne., mis tänapäeval on juba kadumas ja säilib veel vaid just neis trükikodades, kus organiseerumisevaim on veel nõrk. Seda rohkem pakuvad meile eeskujud välismaised organisatsioonid, näiteks Põhja-Ameerika Ühendriikide trükitehniliste organisatsioonid. Loetleme tema saavutusi 47 aasta jooksul. Kogutud liikmemaksudest, 74.520.000 dollarist, anti liikmetele abirahadeks tagasi 69.000.000 dollarit. Keskmise nädalapalk tõusis 18 dollarilt 45 dollarile, nädalal tehtavate töötundide arv langes 69 tunnilt 40 tunnile, tööliste keskmine eluiga tõusis 41 aastalt 62 aastale. Need on saavutused, mida suutis läbi viia organisatsioon, mis oli alul vaid 27.000-liikmeline, omades praegu liikmeid 80.000.

VAADAKE, mida suudab hästi töötav organisatsioon. Maa pole tähtis, kuna igal pool on võitlus töö ja kapitali vahel üks ja seesama. Kõik oleneb ühe või teise jõupole tugevusest või nõrkusest. Kui oleme tugevad, siis saame kätte, oleme nõrgad — viroleme. Sellest nähtub, et ametiühing suutis tööliste eluiga tõsta ja seda trükikodade tervishoidelise külje parandamise nõudmise kaudu. Seda nõuab ka moodne arstiteadus — mitte parandada haigeid, vaid kõrvaldada haigust tekitavad põhjused. Haigused tekivad ületöötamisest, halbade tööruumidest jne. Seepärast — tööaeg lühemaks, ruumid paremaks! Kuid mitte ükski eluea pikendamine pole olnud sihiks, vaid ka tööliste

Õpilaste ettevalmistamine nõuab tähelepanu

KES on huvitatud trükitööstuse taseme tõstmisest ja trükitööstuse alale vajalikkude jõudude ettevalmistamisest, peab silmas pidama õpilasküsimust. Meil on olemas kutsenõuande-bürood — need bürood omavad siiski kitsa ulatuse, ilma et need suutelised oleksid inimest juhtima ühele või teisele tööalale. Enamasti asuvad noored tööle leivaotsimise eesmärgil, kõrvale jättes kõik huvieeldused ühele või teisele alale, eriti kibedal tööpuuduse ajal. Et selliselt pole võimalik leida trükitööstusele kasulikke inimesi, kellest tulevikus keriksid head jõud, see on arusaadav. Meie seadused lähevad siin lihtsalt üle — tööandja sõlmigu vaid õppeleping, kuidas seda õpilast ette valmistatakse, kas see õpilane üldse näitab edu, — see pole kellegi muu kui tööandja enda asi. Et meie tööandjad oleksid siin eriti hiilgavad tööstusnimised, seda pole võimalik ütelda. Ja nii, näiliselt, sünnib õpilaste kaadri pidamine, ilma et keegi endalt küsiks, kas see on ka hea ja kutsealale kõlbav. Välismaal on seatud sisse prooviajad, mille jooksul uuritakse noore inimese võimeid, tema tähelepanu ja oskust antud kutsealal. Šveitsis on eriti sellel alal tehtud suuri edusamme.

ERILINE õpilaste seadus korraldab õpilasküsimust. Õppeaja kestel korraldatakse õpilasele katsed tehtud edusammude üle õppealal. Püütakse kontrollida tema teadmisi teatud alal ja ka seda, kuivõrd õpilase pidaja on hoolt kandnud õpilase vajaliku ettevalmistuse eest. Pärast õppeaega tuleb õpilasel minna eksamile, nagu see sünnib ka meil tööstusõpilaste seaduse kohaselt.

Õpilasteks võtmist ja nende teadmiste katsutamist korraldab pariteetsel alusel loodud komisjon tööandjate ja töövõtjate esindajaist. Eksami eest tuleb tasuda 5 šveitsi franki (5 krooni). Õpilase eksamineerimise nõutakse temalt emakeeles kirjutamist ja lugemist kui ka grammatika tundmist. Selleks peab tema kirjutama diktaati ja oma sõnadega ju-

tustama edasi väikese loo. Samuti peab ta vastama peast matemaatikat ja arutama paberil. Peale selle katsetatakse õppidasoovija tähelepanu ja otsustusvõimet. Trükkijad, kes tõsiselt võtavad õpilasküsimust, kohustuvad neid nõudeid silmas pidama.

MEIL sünnib see õpilaste eriteadlaste arvates lihtsalt: pannakse kuulutus „Postimehesse“ ja otsitakse noori keskkooli lõpetanud. Nagu oleks keskkooli lõputunnistus veel mingi kriteerium õpilase kutsehuviga kohta. Hädasti oleks vaja asjaomastel organisatsioonidel hakata leidma teid ka selle tõsise küsimuse lahendamiseks.

„Economist“ Itaaliast

30. märtsil pidas Itaalia diktaator Mussolini senatis kõne, milles ta paatoslikult teatas 9.000.000 itaalia sõduri valmisolekut sõjaks.

Inglise majandusajakiri „Economist“, mis on hästi informeeritud Itaalia majanduslikkudest oludest, kirjutas mõned kuud varem:

— Mussolini arvab võimalikuks saata sõjaväele kaheksa miljonit sõdurit. See võib nii olla, kuid iga erapooletu vaatleja teab, et säärase väe ülalpidamiseks pole Itaalia ressursse mitte rohkem kui üheks nädalaks.

Rahvusvaheline töökongress

algas kava kohaselt 2. juunil 1938. a. Genfis. Kongressi aeg kestab umbes 3 nädalat. Tähtsamaks küsimuseks on 40-tunnilise tööpäeva üldistamine kõikidele tööstusharudele. Kuna eelmised töökongressid põhimõtteliselt kiitsid heaks 40-tunnilise tööpäeva sisseseadmise klaasi- ja tekstiiltööstuses, tuleb käesoleval kongressil kõne alla selle põhimõtte laiendamine ka teistele tööstusharudele. Suurt optimismi neis küsimustes pole siiski lootat. Päevakorras on veel: transportsõidukite juhtide tööaeg ja puhkus, kutseoskus ja õpilased, välismaalastest tööjõudude küsimus koos kodumaiste töölepingutega, tööpalgad ja töötunnid mäe- ja eritööstusharudes. Arutusele tuleb Rahvusvahelise Tööstusbüroo direktori aruanne.

Belgia kollektiivlepingust

Belgias kehtib ajalehtede töödel ladujate ja trükkijate kollektiivleping. Brüsselis — Belgia pealinnas — peetud läbirääkimistel saavutati sellekohane kollektiivleping. Provintsis ilmuvate lehtede kohta tuli luua erileping, mis sisult on samasugune nagu pealinnaski. Lepingule kirjutati kohe alla 28 päevalehte, kuna 7 jäi esialgu kauplemata. Hiljem kirjutati ka need alla. Veel on alla kirjutamata 9 päevalehte — nendega peetakse alles läbirääkimisi.

ostuvõime suurendamine. Ja seda saab kätte alles organiseerituna.

MEIE kaalu nõrgendamise eest hoolitsevad mitmesugused asutused, riigivõim, kapital. Oleks rumal, kui töölised ise ka veel seda kaalu nõrgendavad. Kui meie langeme alla vägivallale, siis on see ka meie kaalu nõrkuseks — tugevat organisatsiooni pole nii kerge rühkuda, vaid ta oskab leida endakaitseks abinõusid. Seepärast peame kõik tegema selleks, et vähemalt meie keskel selle kaalu nõrgenemist ei teki — ja seepärast tuleb töölised organiseerida ametiühingusse.

Liidu volikogu koosolekust Tallinnas

PÜHAPÄEVAL, 8. mail, peeti Eesti Trükitöölise Liidu volikogu koosolek, millest võtsid osa kõikide liitunud ühingute esindajad ning liidu juhatuse ja revisjonikomisjoni liikmed. Tallinnast olid: M. Luik, R. Luuk, A. Schönberg, V. Kruustee, E. Jänes, E. Ruul, A. Offenbach ja J. Tõnissoo. Tartust — E. Roorand, G. Lind, V. Ploom. Pärnust — A. Mühlman. Narvast — N. Printsthal ja F. Karp. Võrust — F. Marand. Viljandist — A. Sammul. Koosolekut juhatasid E. Ruul ja V. Ploom, protokollisid V. Kruustee ja A. Mühlman.

*

ÜLDISE ülevaate esitas sekretär A. Offenbach, kes täiendas kirjalikult esitatud materjali. Liidus oli aasta vahetusel 822 üksikliiget, kuna praegu võib seda arvu lugeda juba 900-le. On kerkinud üles põhimõttelisi küsimusi, milliste kohta tuleks volikogul selgust anda. Need on järgmised: 1) Uue kutseühingute seaduse alusel loodav normaalpõhikiri, 2) trükitöölise kandidaadi esitamine Rahvusvahelisele Töökonverentsile, 3) Tööliskoja ümber, mille juhiks meie kolleeg Joh. Kurvits, tekkinud tolmukeerutamine.

Volikogu, võttes need küsimused punkthaaval läbi, asus seisukohale, et Eesti Trükitöölise Liit ei muuda oma suhtumist ajutise Keskliidu juhatuse tegevusele ega kannu oma kohustusi vana põhikirja alusel. Küll aga võtab ta osa uue põhikirja alusel loodavast Keskliidust ja astub selle liikmeks. Et tõhusalt kaitsta oma väljakujunenud seisukohti ja traditsioone, selleks võetakse osa normaalpõhikirjade ettevalmistamisest komisjoni kaudu, mis loodi 17 ametiühingu esindajatest Tööliskoja kokkukutsumisel. Kes esitab väljatöötatud normaalpõhikirjad, pole oluline.

Teiseks peeti soovitavaks A. Offenbachi kandidatuuri esitamist Rahvusvahelisele Töökonverentsile, mida tuleks kõigiti toetada.

Kolmandaks tunnistati õigeks liidu solidaarsed seisukohad Tööliskoja suhtes, mitte leides Tööliskoja seisukohtade libisemist vabaametiühinguliselt aluselt. Kogu tegevuse aruanne kiideti heaks.

*

KASSAARUANNE 1937. a. kohta revideeriti revisjonikomisjoni poolt, leides, et aruanne on õige. Küll esines mõningaid väiksemaid viperusi Kr. 6.46 suuruses, mis olid eksikombel sisse märgitud kulude ossa. Selle parandamisel varanduse seisus ja kassaramatus on liidu varanduslik seis 1937. a. lõpul bilansseeritud ca 19.000 kroonile. Volikogu avaldas soovi, et varanduse seisuga kohta saadetakse ühingutele materjalid. Kassaaruanne kinnitati.

*

JÄRGNES liidu 1938. a. eelarve. Eelarve võeti vastu muutmata kujul Kr. 2.300.— suuruses, milles liikmemakse ette nähtud Kr. 1.300.—. Küsimus tekkis asjaajamise tasu kõrgendamise ümber. Siin esitati kaks ettepanekut: 1) maksta asjaajajale 40 krooni kuus alates 1. maist 1938 ja 2) maksta 40 krooni kuus alates 1. jaanuarist 1938. Seni oli see tasu Kr. 30.— kuus. Peale läbirääkimisi otsustati häälteenamusega võtta vastu teine ettepanek. Puudutati veel päevarahade tõstmise küsimust, kusjuures otsustati maksta väljasõitude puhul päevaraha Kr. 3.50, senise Kr. 2.50 asemel. Tegevuskava oli esitatud kirjalikult juba varem. Selles on nähtud ette pidev organiseerimistöö ja organisatsiooni stabiilsuse kasvatamine. Töötute abistamisel tuleb astuda samme valitsuse ees töötute kindlustamiseks, luua Genti süsteemi alus. Sel korral maksab riik juure ametiühingu poolt antavale abistamissummale.

*

ERPEATÜKI moodustas tegevuskavas loodava trükitööstuse kokkuleppe rakendamine. Liidu juhatuse on juba pikemat aega teinud ettevalmistusi kokkuleppe loomiseks trükitöösturitega, kusjuures küsimus on jõudnud lõppjärku. Nädal varem oli saavutatud kokkulepe kõigis punktides, mis küll ei ole annud soovitud tulemusi, kuid moodustavad maksimumi praegusel momendil võimalikest nõudmistest esitamisest. Vahepeal, enne volikogu kokkustumist, esinesid trükitöösturid veelgi mõnede soovivaaldustega, mida tahetakse kokkuleppesse võtta. Volikogu, arutades punkthaaval kokkuleppe norme, ei nõustunud uute soovivaaldustega, kuid tegi mõned parandused ja jättis küsimuse lõpliku lahenduse liidu juhatusele. Kava kohaselt hakkaks kokkuleppe kehtima 1. juulist 1938. a., millega üle riigi pannakse maksma ühtlusunormid palgaalammäärades, puhkuse, õpilastepidamise ja palgamisviisides.

*

MUUDETI osaliselt puhkekodu kasutamise kordkorda, tehes mõningad täiendavad parandused. Samuti arutati veel mõningaid väiksemaid küsimusi, ja sellega lõppes volikogu asjalik ja tõsise töömeeleoluga kestnud koosolek.

Amnestiaseadus

võeti riigikogu poolt vastu. Vabastati hulk poliitilisi vange. Vabastatute hulgas on ka meie endine liidu esimees kolleeg Reinson, kes istus kinni juba 1924. aastast, olles süüdi mõistetud eluksajaks.

Istuma jäi vaid 3 poliitilist vangi-kommunisti, kellele kohta amnestiaseadus ei kehti.

Meie organisatsioonidest

Tallinna Trükitöölise Ühingu peakoosolekust

PÜHAPÄEVAL, 3. aprillil, peeti Tallinna Trükitöölise Ühingu aastapeakoosolek, millest võttis osa 130 liikme ümber. Koosoleku avas ühingu esimees *A. Rebane*, kes avasõnas tegi koosolijatele ettepaneku surma läbi lahkunud kolleegide auks püsti tõusta.

Koosoleku juhatajateks valiti *J. Saar* ja *E. Ruul*, protokollijateks *A. Totsas*, *A. Ojala* ja *H. Kurtus*.

*

Ühingu tegevuse aruande kohta, mis koosolijatele trükituna oli kätte antud, esineb selgitusega sekretär *A. Offenbach*. Kõneleja rõhutab, et praegu pole veel majandusliku surve suurenemist, on märke tuleva majandusliku halvenemise kohta. Eriti hädaohlikuks võib osutada ilmnev tendents trükingute ilmumise piiramiseks. Sellele asjaolule võib järgneda sotsiaalpoliitilisi tagajärgi.

Organiseeritud trükitöölised pole vajalikuks pidanud riiklikku töötülide lahendamise seadust kasutada, kuna sealtnaud pole lootud meil olukorra lahendamist. Meie valime teisi teid.

Kontakt liikmeskonnaga on pidev ja see kindlustas liikmete alalise juurevoolu. Usaldus ühingu vastu ilmneb juba tõsiasiast, et liikme keskmine maksukohustus aastas on tõusnud 16 kroonilt (1936. a.) 18 kroonile (1937. a.).

Revisjonikomisjoni esimees *A. Maritov* tõendab, et majanduslikud asjad on korras ja puudusi pole leitud.

Kultuurtoimkonna esimees *A. Treiman* selgitab kultuurtoimkonna tegevust, märkides edu igas harastuses.

*

Läbirääkimised keerlevad kultuurtoimkonna ringide tegevuse ümber.

A. Ojala kritiseerib neid, pidades sellist tegevust kohasemaks väljaspool ametiühingut. Oleks vajadus loengute ja kursuste korraldamise järele, mis kasvataks uusi ametiühingu juhte.

A. Pellein imestab, miks tunnistatakse näiteringi senist tööd halvaks, kuna neid näidendeid on kantud ette ka suurteatrite poolt. Oleks väärt tööd alustada Marxi ja Engelsiga. Siis kaoksid paljud liikmed.

(Hüüded: „Ega neist kahju ka ole!”)

V. Kruustee: Meil on korraldatud koosolekuid akuutsete teemade üle, seal meie pole näinud kolleeg *Ojalat* arvustamas. Peame jääma senistele meetoditele — see on ainuke võimalus ühingu liikmete alalhoiduks.

A. Offenbach ütleb, et katki pole midagi. Asjata on ühel kui teisel poolel üksteist maha teha. See on maksimum, mis praegu saadud ja meie kohus on seda maksimumi juhtida lähemale ametiühingu mõttele.

Lõpuks kinnitati aruanded.

*

Kassaaruande kohta pole sõnasoovijaid ja see kinnitatakse ilma vaidlusteta. Küll aga tuli vaidlusi 1938. a. eelarve ja tegevuskava üle.

Otsustati eelarvet täiendada 40 krooni määramisega fotoringile ja 500 krooniga võimaliku soomlaste ekskursiooni vastuvõtuks. Kõik teised täiendustettepanekud lükati tagasi.

Vaidlustel selgitati raamatukogu, bridži-, spordi-, foto- ja muude ringide kulutusi.

Tegevuskava kohta andis seletust *A. Offenbach*, üteldes, et senine töö on poolik ja need poolikud ülesanded tuleb viia lõplikule lahendusele. Seejärel ei ole mõtet seada uusi ülesandeid, kuna olud seda praegu ei võimalda. Töö- ja palgatingimuste üleriiklik korraldamine on liidu käes, ja seejärel meie ühing pole siin sammunud eriteed.

*

Juhatusse otsustati valida 9 liiget senise 7 asemel. Ülesseatud 20-st kandidaadist valiti juhatusse *A. Rebane*, *A. Schönberg*, *A. Offenbach*, *J. Kurvits*, *E. Ruul*, *R. Kala*, *J. Tõnissoo*, *V. Kruustee* ja *A. Treiman*. Uute liikmetena seega *E. Ruul* (Ühiselu), *V. Kruustee* ja *A. Treiman* (Päevaleht).

Kandidaatideks jäid 11 isikut, eesotsas *Ratas* (Vaba Maa), *E. Jänes* (Päevaleht), *Šubbe* (Ühiselu) j. t.

Revisjonikomisjon suurendati 7 liikmele ja valiti: *A. Maritov* (Eestimaa A/S.), *A. Pangsepp* (Päevaleht), *E. Šubbe* (Riigi Trükikoda), *R. Luuk* (Tohver & Ko), *A. Jõgi* (kõitja), *K. Kopp* (Ühistrükikoda) ja *H. Kurtus* (Riigi Trükikoda).

Kandidaatideks *Laasi, Peterson, Raukas, Reisner, Aare, Kivikink.*

Kultuurtoimkonna juhatusse: *Kaljumäe, Laasi, Saluste, Linnardi.*

Raamatukoguhoidjateks: *A. Treiman, A. Jõgi, Th. Känd ja M. Kask.*

Protokollkinnitajateks: *R. Luuk, R. Ahv ja A. Jõgi.*

*

Koosoleku lõpul jäeti juhatusesele võimalus muret-
seda koosolekute juhatamiseks haamer, samuti lae-
kurile jooksvate kulude katteks hoida käepärast
500 krooni, ja lahendati mõned muud küsimused.

Koosolek oli igapidi edukas ja tõendas veel
kord trükitehnikalist organisatsiooni kindlat tegevus-
suunda.

Maleringi

üldkoosolek peeti 22. aprillil ühingu ruumes. Koos-
olekul arutati jooksvaid päevaküsimusi ja valiti uus
juhatus. Juhatusse valiti *V. Sepp, A. Blaubrik ja*
E. Schubbe. Uuele juhatusesele tehti ülesandeks elus-
tada maleringi tegevust, kuna viimasel ajal on see
jäänud päris soiku. Uus juhatus esimese algatu-
sena korraldas karikavõistluse, mis algas 29. apr.
s a. Iga osavõtja maksis 25 senti osavõtumaksuks
ja 50 senti tagatiseks, et ta korralikult võtab osa
võistlustest. Kui maletaja on võtnud ettenähtud
mängudest osa kuni turniiri lõpuni, saab ta selle
raha tagasi.

Spordiringi

üldkoosolek peeti 25. aprillil s. a. ühingu ruumes.
Juhatus kandis ette eelneva aasta tegevuse üle-
vaate, samuti peatuti ka kassaraumade juures.
Spordiring on tegutsenud mitmel alal, edukamalt
jalgpallis. Ka edaspidi tahetakse sel alal teha
aktiivset tööd, eriti veel eelseisva Eesti-Soome jalg-
pallimaavõistluse puhul. Igal juhul spordiringi ju-
hatus asub harrastama kergejõustikku ja käsipalli
jalgpalli kõrval, kuna muud alad võetakse kasu-
tamisele soovi korral. Koosolekul valiti uus juhatus.

Raamatuloterii

piletite eelmüük edeneb jõudsalt ja loodetakse täht-
päevaks realiseerida kõik piletid. Loteriivõidud —
raamatud — on juba aegsasti ostetud. Loteriist loo-
detav ülejääk läheb ühingu raamatukogu täiendamiseks.

Vene kirjandus

näikse olevat keelu all. Liit tellis omal ajal tehni-
lise ajakirja „*Poligrafičeskoe Proizvodstvo*“ ja ühing
ajaleht „*Ižvestia*“. Kuigi tellimisrahad on makse-
tud, pole neid trükitooteid tulnud. Nähtavasti on
sisekaitseülema korraldusega teostatud nende trü-
kingute Eestisse sissetoomise keeld.

Hilda Riitsalu †

25. aprillil sängitati Rahumäe kalmistul mac-
mulda „*Ühiselu*“ trükikojas varem pealepanijana

töötanud Tallinna Trükitehnikalist Ühingu liige pr.
Hilda Riitsalu.

Hilda Riitsalu sündis 10. märtsil 1893. a., suri
22. aprillil 1938. a. maksahaigusse. Kadunud oli
viimsele puhkepaigale saatmas arvukas saatjas-
kond — tema endisi ametödesid-vendi „*Ühiselu*“
trükikojast, Tallinna Trükitehnikalist Ühingu juhatusese
liikmeid ühingu leinalooris lipuga ja ühingu mees-
koor, kes laulis lahkunule saatteks. Leinarong siir-
dus Rahumäe kalmistule, kus peale matusetalitust
kadunu hauaküngas kaunistati rohkearvuliste pär-
gadega. Tall. Trükitehnikalist Ühingu poolt asetati
marmorist hauaplatt, nagu neid asetatakse iga
lahkunud ühinguliikme viimseks mälestuseks. Plaadi
pani juhatusese liige *J. Tõnissoo*, soovides kadu-
nule rahulikku puhkamist pärast maist väsitavat
tööd.

Puhka vaikselt rahus, lahkunud kaasvõitleja!

ATR

Puhkekodu toad

Liidu puhkekodu tubadele on elav nõudmine.
Ühingu liikmed peavad tubade kinnipanemisega
ruttama, kuna vastasel korral nõudmised võivad
kuhjudada ühele ajale.

Raskusi usaldusmeestega

Laienenud trükikodadevõrgu ja suurenenud liik-
mete arvu tõttu on ühingul tekkimas mõningaid ras-
kusi ühingule usaldusmeeste leidmisega. Usaldus-
mehe amet on suure vastutusega — nii rahaliselt
kui ka tegevuselt. Igaüks selle ameti jaoks ei
kõlba.

Paaris trükikojas tekkiski usaldusmehe-kriis. Ühes
trükikojas ettevõtja vallandas usaldusmehe ja üle-
jäätunest keegi ei lase ennast valida. Teises trüki-
kojas astus usaldusmees töökoormatuse tõttu ise
tagasi. Nüüd otsitakse teid asetäitja leidmiseks
neile isikutele. Niikaua, kui sellised usaldusmehed
on määramata, tuleb liikmeil isiklikult tuua liikme-
maks ühingu laekurile.

Uusi liikmeid

13. aprillil võeti vastu 3 uut liiget, 20. aprillil 2.

Juhatus jagas ametid

Uus ühingu juhatus jagas omavahel ametid.
Esimeheks valiti *A. Rebane*, abideks *E. Ruul ja*
J. Kurvits. Sekretäriks *A. Offenbach*, abideks *R.*
Kala ja A. Treiman. Laekuriks *A. Schönberg*, abiks
J. Tõnissoo. Varahoidjaks *V. Kruustee.*

Revisjonikomisjoni esimeheks valiti *A. Maritov*,
abiks *R. Luuk.* Kirjatoimetajaks *H. Kurtus.*

Maleturniir algas

Ühingu juures töötav malering alustas oma tege-
vust karikaturniiriga, millest võtab osa 12 võistlejat.
Tõenäoliselt võidab turniiri Riigitrükikojaga kolleeg
Laasi, kel praegu pole ühtki kaotuspunkti.

Raamatukogu

on avatud 15. maist kuni 1. septembrini igal teispäeval kella 18.00—20.00.

Mai vastuvõtt

Kultuurtoimkonna korraldusel peeti 30. aprillil maivastuvõtu-õhtu, millele kogunes hulk ühingu liikmeid ja nende tuttavaid. Hubases õhkkonnas võeti mai vastu, korraldades ka jalakeerutuse tantsuhimulisili.

Trükitöölised ja haigekassa

Trükitööliste haigekassade volinikkude arv on kaunis suur, mistõttu trükitöölised loevad end õigustatuks saama esindust haigekassa juhatuses ja revisjonikomisjonis.

Sellekohase instruksiooni ja põhjenduse esitamise õiguse sai V. Kruustee, keda ühingu poolt määrati osa võtma Tall. Ühise Haigekassa valimiste eeltööde puhul kokku kutsutud ametiühingute vahelisest toimkonnast.

Ex librise võistlus

T. T. Ü. Kultuurtoimkonna poolt korraldatakse ex librise võistluse tingimused.

- 1) Kavand peab olema joonistatud.
- 2) Kavandi joonistus peab olema ühevärviline.
- 3) Joonistusel peavad olema sõnad: „Ex Libris“

Tallinna Trükitööliste Ühing.

4) Kohtunikkudeks palutakse 3 asjatundjat väljastpoolt, ühingu esimees ja üks isik liikmeskonnast. Märkused.

Sissetulnud joonistustele juurelisatud soove paberi või värvi suhtes arvesse ei võeta.

Määratakse 3 rahalist auhinda.

Auhinnatud tööd langevad ühingu kultuurtoimkonna omanduseks.

Võistlusest osavõtumaks on 50 senti.

I auhinnaks on määratud 7 krooni,

II „ „ „ „ 5 „

III „ „ „ „ 3 „

Kui üks isik annab rohkem kavandeid kui ühe, tuleb iga kavandi eest tasuda 50 senti.

Kavandite sisseandmise lõpptähtaeg on 15. oktoober 1938.

Näiteringi külalisetendus

Näitering on oma töö kõrval leidnud aega vahetevahel ka kostitada teisi ametiühinguid näidete oma tööst ja nende pidude eeskava täita oma lavastustega. 30. aprillil kandis näitering ette Tall. Maalrite Ühingu maivastuvõtupeol Kangermanni jantliku näidendi „Tühjad häälid“, mis leidis publikult väga sooja vastuvõtu.

Osalised ise ei lootnud sellest „head nahka“ — sest see näidend ei olevat nende „vaimule“ vastu võetav. — Peab ütleva, et kõik klappis üle ootuste hästi.

Nagu varem teistes näidendeis, oli ka selles H. Kasemets päris usutav, naise tuhville alluv

loodusloolane härra Koovits. Kõigiti õnnestunud, väga meeldiva ja meelejääva kuju lõi pr. V. Kivimägi Koovitsa abikaasana. R. Pöldhein oli noor doktor. T. Lippmaa — Koovitsa väimehena esines hästi, nii et paremat ei või lootagi. Hääl, liikumine, kuju... — väga lõbus naerunärvele. Majateenija osas pr. Sõstar oli algusest lõpuni täiesti omas sõiduvees. Pr. Pollimanni ja pr. B. Kasemetsaga — loodusloolase Koovitsa tüdardena võis täiel määral rahul olla. Hr. A. Sõstar — koolidirektorina ei saanud oma väikese osa töttu oma võimeid kuigi hästi esile tuua. Sest Koovitsate perekondlikud arusaamatused lahenesid kiiresti tema sinna jõudmisel, ja seega ka näidend.

ATR

„Tuled karidel“ kevadhooaja lõppetendusena

Kevadhooaja lõppetendusena lavastati R. Ranniku kolmevaatuseline randlaste argielu käsitav näidend „Tuled karidel“. Näitejuhiks oli R. Pöldhein, kes on teinud tõhusat tööd ning taibukalt koostanud osaliste koosseisu. Tõega pean mainima, et meie näitering teeb näidendnäidendilt hiilgavaid edasihüppeid — komplimentidina öeldud — „proffidele“ tulevad neist kõvad konkurendid. Üldmulje etendusest jäi väga hea, vastuvõtult samuti. Sisuliselt on tükk haarav, samuti elamuselt. Elule väga lähedane tõeline randlaste argielu peegeldub igal hetkel, sammul. On momente, kus vägisi kisub silma pisarad — see kurva tõselu taustal hargnev randlaste elu. Publiku ja osaliste vahel oli tihe kontakt, saalitäis publikut jälgis näidendi kõiku hingepidavalt — haudvaikselt. Võib eeldada, et „Tuled karidel“ jääb nii mitmekski etenduseks sügishooaja kavasse, mis tõmbab saali publikut täis.

H. Kasemets — pootsmanni osas oli tõesti hea, väga hea. Karastatud meretuultest-tormidest „maarotina“ oma elu viimasel sirgteel jatkus tol vanal merikarul küllalt nooruslikku tulihinge, et juhatada noori ja pidurdada neid mõtlematuile tegudele asumast. Noort randlast Jaani mängis R. Pöldhein. Väga liigutava pildi lõi ta oma armast emakest hellalt ja õrnalt koheldes, mis mõjus publikule väga südamessetungivalt ning kutsus välja pisarad. Pr. H. Sõstar — Jaani emana ja Kantsa perena — oli tõesti usutav, kujult, häälelt üle ootuste üllatavalt tubli ja osale kohane. A. Sõstar — Jüri-Jaani vanaisana — tundus natuke liig noorena tema kõrgt vanadust arvestades. Kuid keeleline murrak oli ta tugevaim külj, millega pälvis kiitust. Muide, osa sobis suurepäraselt.

Lõuka perenaist Anne ei oska vist keegi muu paremini kehastada ja seda nobedat liikumist ning pikka jutulõnga paremini arutada kui pr. A. Pollimann. Kes varem on tema kuju, häält, elamis-

olemist kuulnud-näinud, ütleb kohe: „Juba tean, võin arvata... priima kaup!“ Prl. V. Kivimägi Anne tütreana, ei saa nuriseda, oli oma ema tütar, osale täiesti kohane. On küsimus, miks talle varem ei ole antud tütrekeste osi. Võib järeldada, et näitejuht on ametid õnnelikult jaotanud, vähemalt näidendis „Tuled karidel“. Väike, armas, habras orb võrguparandaja Reet prl. E. Tederi isikus oli väga tubli. Kujult, häälelt ja mängult meeldiv ja meelejääv väike... saatuse tahtel vaenelaps... kaastundlik...

A. Lall — pops Toomana — esines nii tõetruu kogelejana, et kas või jää uskuma, et see oli tõeline sünnipärane defekt sel tagamailt sõitnud Reedi kosilasel, kes lõppeks ikkagi pidi vanapoisina tagasi sõitma, too abitu ja saamatu kõrge kosilane.

Laiade elukommetega salapiiritusega angeldaja Annese kujundaja T. Lippmaa rahuldab esimeses vaatuses täiel määral. Ka teises ja kolmandas oli kujult ja liikumiselt hea, kuid häälestus oli raske, liig kriiskav, kiunuv, mida tuleb panna hääle äraoleku ja tugeva nohu arvele. Piirivalvur — H. Raiglo — oli ebaametlik, kartlik, mida ükski kohusetruu „rabakana“ või „kollanokk“ ei tohiks olla. Mis randlastel viga niisugust mehikest ninapidi vedada.

Meeleolult ja sündmustiku käikudelt oli ettekanne väga hea ja vääris sooja vastuvõtu. Muuseas, külaliste hulgas viibis ka Lutheri NMKÜ näitetrupp täies koosseisus, eesotsas näitejuhi ja Estonia teatrijõu hra Lippuga, kes ei olnud kitsid kiitusi jagama.

*

Ka Lutheri näitetrupp lavastas „Tuled karidel“ oma kevadhooaja lõppetendusena, mis kanti ette Lutheri rahvamajas pühapäeval, 15. mail, kus ka vastukülaskäigul olid meie näiteringi tegelased, kes jälgisid huviga sealset lavastust ja ettekannet, niiõelda „vedades paralleeljooni“, sarjates ja arvustades. Öeldakse, et külaliste vastu ja külas peak olema viisakas, et külastata vaid mitte haavata, aga... meie näiteringi lavastus ja ettekanne oli vähemalt, tähendab vähemalt, üks klass parem.

A. Treimann.

Narvast

Ühingu juhatus

on praegu 5-liikmeline. Juhatus jagas ametid järgmiselt: esimees — Elmar Tammisto, sekretär — Ivan Aukspul, laekur — Ivan Markelov, liikmeteks — Nikolai Printstal ja Grigori Vassiljev.

Majanduslik olukord

Narva ühing näitab aasta-aastalt edu oma majanduse korraldamisel. Kui vaadelda ühingu rahalist aruannet 1937. aastal, siis võib märgata

suurenenud rahalist läbikäiku, mis bilansseerus Kr. 1.237.68, olies seega suurem kui mõnel vane-mal ühingul.

Tulude osas võiks märkida: liikmemaksudest 187 krooni, pidude tulust 710.74 kr. Sisseastumismaksudest saadi 2,5 krooni. Kulude osas on antud toetust töötuile 21 krooni, pidude korraldamiseks 677.01, samuti muud normaalsed kulud liidu kohustuste jne. näol. Kassa saldo 1. jaanuariks 1938 äitas kassas raha 357.13 kr., peale selle panga jooksva arvel olevad summad.

Revisjonikomisjon oli aruannet kontrollinud ja leidnud selle korras olevat.

Erakorraline üldkoosolek

peeti 13. aprillil 1938. aastal. Koosolekul viibis liidu sekretär A. Offenbach, kes andis seletusi kavandatavate palgaalammäärade kohta. Ettekandele järgnesid elavad läbirääkimised. Koosolekul viibis hulk mitteliikmeid, keda samuti puudutavad uued palgamäärad. Avaldati seisukoht, et Narva linna trükitööstuse üleviimine 3. kategooriasse pole millegagi põhjendatud, arvestades Narva elukalliduse taset võrdsena Tallinnaga. Arutati ka tööturu küsimust ja leiti, et Narva trükitöösturitel ei ole mingit põhjust teha odavamate hindadega töid, nagu seda näeb ette 3-as kategooria.

Koosolekul korraldati salajane hääletus liikmete ja mitteliikmete hulgas Narva rajooni selgitamiseks. Hääletusel selgus, et nii liikmed kui mitteliikmed enamuses pooldavad teist rajooni. Sellest otsustati teatada liidule. Veel küsiti seletusi puhkuseaja, õppinud tööliste ja abitööliste kohta.

Järgnes liidu voliniku valimine. Sellele kohale seati neli kandidaati. Volinikuks sai kolleeg Prints-tal, asetäitjateks Belski jt.

Koosolek oli kohati äge, kuna sõeluti ka isiklike vahekordi. Igal juhul, Narva trükitöölise ühingu on elu tulnud, kuna liikmed on huvitatud oma organisatsiooni tegevusest ja ka arvustamine võib peegeldada selle huvi tõusu.

Narva mured

Narvas on seni kombeks olnud kutsetunnistust mitteomavat töölisi pidada abitöölisena. Seepärast — kui teatavaks said palgaalammäärade normid — tekkis ka küsimus nende abitöölise mõiste kohta. Muidugi, abitöölise nimetuse leiutasid tööandjad, et mitte maksta kvalifitseeritud tööliste palka.

Töölise seisukoht on siin teistsugune. Abitööliseks tuleb lugeda mees- ja naistöölisi, kellel pole ühist ega mingit sidet kutsetööga — ladumise, pealepanemise või trükkimisega. Abitöölise võib tuua pakke, korraldada töökohti, pesta telasid ja puhastada masinat — mingil juhul aga mitte laduda, trükkida või peale panna. Iga tööline, kes

seada teeb, on kas õpilane või kutsetöoline, kelle kohta kehtivad ka palgaalammäärades ettenähtud normid.

Samuti ei tule õpilaseks pidada kutsetöolist, kes on lõpetanud oma õppeaja, kuid pole mingil põhjusel saanud kutsetunnistust.

Teame, et oluline pole paber, vaid oskus. Kui tööline ei oma küllalt oskust, siis ta on lihtsalt nõrk tööline — mitte aga õpilane. Õpilaseks tuleb lugeda vaid seda töolist, kes antud kutsealal on õppelepinguga seotud.

Äratub kahtlust ka moment — kas tööandja ei hakka vallandama nõrku töölisi, kellele ta peab maksma sama palga alammäära, mis igale teisele kutsetöölisele. See kahtlus oleks siis põhjendatud, kui õppinud töölise maksimumpalgaks oleks tõesti palgaalammäär. Aga palgaalammäär saab juba õppeaja lõpetanud tööline — kuidas oleks võimalus maksta sama palka ka vanemale, kogenenud töölisele? Tegelikult — trükikodades ei saa läbi ilma tööliste selektsioonita kutseoskuse järgi, ja loomulikult antakse paremale töölisele ka suuremat palka. Vallandamine võib vaid siis kerkida esile, kui on suur töötute kaader — praegu seda ei ole. Aga nii või teisiti, ka igal sellisel korral on vallandamisi, ja seepärast pole siin võimalik põhjenduseks võtta palgaerinevusi. Tuleb vaid hoolt kanda, et parema töölise palka ei viida palgaalammäärani — see on aga juba iseküsimus nagu palgade kaitse ja parandamine üldse.

Ühingu peakoosolekult

Narva Trükitehaste Ametiühing pidas oma aasta-peakoosolekut 3. aprillil 1938. a. Narva ärinõukogu ruumides. Koos oli 15 liiget.

Koosolekut juhatas *F. Karp*, protokollis *Elmar Tammisto*.

Loeti ette eelmise peakoosoleku protokoll, mille kinnitajateks valiti *A. Lumi* ja *I. Markelev*.

Järgnes pidude aruannete kinnitamine, mille kandis ette sekretär *I. Aukspul*. *N. Printstal* arvestas ühingu juhatuse tegevust, kuna juhatuse pole kutsunud revisjonikomisjoni liikmeid peakorraldamisele, samuti ka aruande koostamisele. Aruanded kinnitati.

Sellele järgnes ka 1937. aasta kassaruannete kinnitamine, millega olid aruanded läbi.

Ühingu tegevus näitab tõusu, seepärast kerkis üles juhatuse laiendamise küsimus. Seni oli juhatuses kolm liiget, koosolekul avaldati soovi seda laiendada 5-liikmeliseks. Selle sooviga peakoosolek ühines. Kinnisel hääletusel pääsesid juhatusse järgmised liikmed: *E. Tammisto*, *I. Aukspul*, *N. Printstal*, *I. Markelev* ja *G. Vassiljev*.

Revisjonikomisjoni valiti kolm liiget: *F. Karp*, *A. Grossman*, *A. Vinogradov*. Revisjonikomisjoni

kandidaatideks jäid *S. Belski*, *F. Blinnikov* ja *N. Lobkov*.

Valiti ka lõrustusi korraldava komisjoni, kuhu pääsesid: *Printstal*, *Tammisto* ja *Vassiljev*.

Koosolekul oli ette nähtud ka liidu sekretäri *A. Offenbachi* kõne palgaalammäärade, kuid sekretäri ilmumatajäämise tõttu jäeti küsimus välja. Samal ajal oli Tallinnas ühingu peakoosolek, mistõttu sekretär ei saanud kohale sõita. (Sekretär esines ettekandega erakorralisel koosolekul 13. IV 1938.)

Koosolekul tõsteti üles küsimus, kas poleks võimalus maksta suuremat töötaoleku abiraha, kuna senised abirahad olevat liiga väikesed. (Narva ühingu maksetakse enamuses liikmemaksu viimase kategooria alusel, sel korral on abinorm kolm krooni nädalas.) Koosolekul selgitati, et abinormid võivad suurenedagi, kuid sel korral peaksid liikmed üle minema neljandasse või kolmandasse kategooriasse.

*

Tõhus töö Narvas andis oma tulemusi. On näha juba otsinguid olukorra parandamiseks. Siin on suured teened vanal juhatusel, kes oskas äratada huvi liikmeksastumiseks, ja seepärast tuleb vanale juhatusel ütelda aitäh. Loodetavasti seda teed sammub ka uus juhatuse, kelle hulgas on ka vana juhatuse liikmeid.

Narva trükikojad

Narvas on neli trükikoda — *Grigorjevi*, *Minise*, *Narva Kirjastusühisuse* ja „Põhja Eesti“ trükikojad. Viimased kaks töötavad käsikäes, kuna sisuliselt on nad ühe peremehe käes. Seepärast on kerkinud küsimus nende trükikodade liitmiseks, milleks on astunud juba samme. Kavatakse ehitada sellekohased ruumid ehitatava Narva Majaomanikkude Pangaga ühes.

Narva trükitehaste turg on võrdlemisi piiratud, kuna Narva asub Virumaa sopis, olles ida poolt täiesti tagalata. Seepärast peab Narva tööturu leidmiseks ulatuma süda-Virumaale, kus tal on kokkupuuteid Rakvere trükitehastusega. Kuna Rakvere trükitehastus on küllalt võimeline olnud hoidma käes tööturgu, siis sageli pole Narva trükitehasturitel olnud muud teed, kui hankida töid Tallinnast. Eriti aktiivne on olnud sel alal *Minise* trükikoda.

Tallinna vastuseis, trükitehaste kallis vedu jne. — kõik need tegurid aitasid luua olukorra, kus Narva trükitehaste pidi viidama hinnas hästi odavaks, et siiski midagi teenida. Hinnas odavnemisel on suure tähtsusega töölise palk, ja seepärast näeme ka kohalikkude trükitehaste palga äärmist allaõõmist.

Tööde tegemine odava hinnaga on rikkunud ka töötellijaid, kes annavad töö sinna, kus seda odavamini tehakse. Nii, näiteks, kui trükitehasturid kauplesid Narva linnavalitsuse eelarve trükimist

ja seadsid enam-vähem korraliku töötariifi, siis Narva linnavalitsus saatis kalkulatsiooni ekspertiisi tegemiseks trükitehasturite ühingule Tallinnas. Nii on Narva trükitehastusel kerkinud peamised ülesanded: 1) luua Narva trükitehastusele kandepind töötariifide normaalses kõrguses, 2) parandada töötellijate suhtumist trükitehastude hindadesse.

Seda aitab teha vaid Narva trükitehastode ühine arusaamine ja teadmine, et trükitehastust ei saa hoida ülal madalate palkadega ega ka omavahealise kibeda konkurentsiga hindades.

Tartust

Ühendus

Eelmises „Trükitehastelise“ oli Tartu Trükitehasteliste Ühingu peakoosoleku kirjeldus, milles leidis paar eksitavat trükiviga. Välja jäänud oli juhataste koosseisust G. Raamat ja V. Pertels. Peale selle pidi olema ühingu 25. a. juubeli toimikond, mitte aga 20. aasta.

Kolleegid!

Kes sooviks vahetada marke? Palun saata nimi ja aadress allpool toodud aadressil, kusjuures saadaksin Teile Tšehhoslovakkia postmarke Teie maa postmarkide vastu. Austava vastuse võite kirjutada tšehhi, slovaki, saksa või ungari keeles.

Julius Várakozó

Levoča, Hotel „Tatra“ (Slovensko) ČSR.

Trükitehastelise ametühingu

Klaasipuhujad

Selle ala töölised on parimini ja kindlasti organiseeritud, kuna töölised suhtuvad ühingu suhestavalt ja kannavad oma kohustusi. Nende liikmemaksud ulatuvad juba trükitehasteliste alamastmeni, olles kindlaks määratud 6 ja 12 kroonile aastas. (Trükitehastelistel kõige viimane kategooria maksab 13 krooni aastas.)

Seepärast on ka ühing olnud suuteline oma tegevust edukalt juhtima. Palgatingimusi on parandatud 9% võrra. Ühingu 1937. a. rahaline aruanne on tasakaalus Kr. 2.244.37. Ühing töötab ka kultuurilisel alal, olles asutanud näiteringi.

Ühingu juure moodustatakse fond-töötute toetamiseks. Ühingul on usaldusmehed Tartus ja Meleskis.

Tekstiiltöölised

pidasid 3. aprillil ühingu 4. ülemaalist kongressi. Kuigi ühing võib peatselt astuda 5-dasse eluac-

tasse, on ta tegevus olnud seni vähe edukas. Süü lasub siin eeskätt üldse tekstiiltööstuse tööliskonna rasketes tingimustes viibimisel, mis ei võimalda inimestel pöörata suurt tähelepanu ametiühingulisele tegevusele. Samuti pole tööliskonnast võrsunud küllaldaselt tugevaid ja kogenud ametiühingutegelasi. Seepärast on ametiühing vahetanud liiga tihti juhte ja kobanud sihtide puuduses. See on võimaldanud töösturkonnal vett segada, millele omakorda ka aidanud kaasa sisekaitseülema vahelesegamised.

Liiga sagedane juhtide vahetus, kogemuste puudus, omavaheline sallimatus — see on lõhkunud palju organisatsioone. Kahju oleks, kui see tõde jääks kehtima tekstiiltöölise kohta. Nii tuleb raiasata veel palju aastaid, enne kui suudetakse realiseerida oma jõudu ja taht. 4. kongressil valiti 7-liikmeline juhatus — Tallinnast, Narvast ja Sindist.

Metallitöölised

Tallinna Metallitöölise Ametiühing näitab tõusujoont. Omal ajal oli ametiühingu liikmete arv väike tingituna kitsendustest liikmete vastuvõtmisel. Nüüd on need takistused kõrvaldatud, ja otsekohe hakkas liikmete arv tõusma. Praegu on see arv juba 500, kuid uusi tuleb järjest juure.

Ühing pidas oma koosoleku, kus näidati rahalist aruannet tasakaalus 730,6 krooni, sealjuures varandust on 3.332,22 krooni. Liikmemaks on 1% kuus. Omapärane on abistamisefondi süsteem. Streigifondi arvatakse 25% liikmemaksudest, töötute toetamiseks 15%. 1938. aasta eelarve koostati tasakaalus — 1280 krooni.

Töötud saavad tagasi 30% sissemaksetud liikmemaksudest, kui on olnud 1 aasta ühingu liige. See protsent tõuseb iga aasta järele 2 võrra.

Sotsiaalpoliitika

Haigekassade kongress

9. ja 10. aprillil peeti Tallinna Eesti Haigekassade Liidu 16. kongressi, millest osavõtt oli elav. Haigekassad on enamuses liitunud vastavasse keskusse, ainult Tallinna Ühine Haigekassa on miskipärast veel eemale jäänud.

Kongressil valiti liidu vastavad täidesaatvad organid, kuulati ära referaadid sotsiaalkindlustuse ja haiguskindlustuse praktika kohta, samuti arutati haigekassade päevaküsimusi jne. Lõpuks võeti vastu terve rida resolutsioone, millest võiks nimetada erandvõtete ametnikkude kohta poolt algatatud kavatsust ametnikkude esinduste loomiseks haigekassade hukkamõistmiseks. Seekordselt kongressilt puudus sotsiaalministeeriumi esindaja, kuigi tal eelmistel kongressidel oli kombeks kongressist osa võtta.

Töölis haridustöö tegemisest

Töölis haridustöö ülesandeks on tõsta tööliskonna teadvust sotsiaalsetes küsimustes, eeskätt tööliskonna kui terviku võitlusest tänapäeva ühiskondlikus struktuuris. Selle kõrval töölis haridustöö käsitleb ka elementaarteaduste levitamist, mis on võtmeks sotsiaalsete küsimuste mõistmisel.

Selles mõttes erineb töölis haridustöö suuresti üldisest haridustööst. Viimane ei eralda ühiskonna jagunemist sotsiaalsete huvide seisukohalt ja esitab küsimusi üldhaaravas ulatuses. Nii võib, näiteks, ajaloolise fakti kanda ette ilma eritlemata selle taga seisvaid jõude. Töölis haridus seab sihiks vaadelda teatava ühiskondliku jõu osa selle fakti väljakujunemisel.

Töölis haridustöö on vajalik, eriti kus selle kohta puuduvad vajalikud kirjatööd. Seda ei saa aga teostada vaid pealkirja korras, vaid tuleb seda tööd teha sisuliselt. Kui Eesti Haridusliit on võtnud oma kavasse töölis haridustöö tegemise, siis on see algatus sisult nõrk, kuna ta ei erine haridusliidu senise tegevuse raamistikust ja arusaamisest. Ametiühinglased ja töölistegelased vajavad sellist haridustööd, mis oleks kooskõlas nende sotsiaalse positsiooniga ja mida saavad selgitada vaid sellest sotsiaalsest positsioonist ja igapäevases võitluses välja arenenud tegelased.

Eesti sotsiaalne koostis

Andmete järgi koosneb eesti rahvastik nelja peakategooriasse:

Suur- ja keskkodanlus (peremehed palgatavate isikutega) — 121.000, väikekodanlus (peremehed palgalise kaadrita ja vabad kutsed) — 514.300, tööliskond (töölised ja teenijad) — 409.200, muu rahvas (pensionärid, kaitsevägi, rantjeed jne.) — 62.400. Need andmed kehtisid 1922. aasta kohta. 1937. aastal on sotsiaalne koostis muutunud ja seda järgmiselt: viimase kategooria osatähtsus tõusis 5,6 protsendilt 7,2. Vastavalt sellele on vähenenud protsentuaalselt teised liigid. Tööliskonda loetakse üldse 402.400 inimest, kuna väikekodanlus tõusis 522.000-le, suurkodanlus samal ajal vähenes 120.800-le.

Tööliskonna arvu vähenemine on tingitud sellest, et paljud töölised said iseseisvateks põllumajanduse reformi tõttu, asudes maakohtade harimisele ja seega minnes teise liiki. Siiski moodustab tööliskond veel üle kolmandiku eesti rahvastikust.

Statistikat

* 1922. aastal oli põllumajanduse tööstuse tähtsus üldtööstuses 87, 1937. aastal 78. Seega käitistöööstus on osakaalus tõusnud. Teiste sõnadega: eesti on muutumas tööstusmaaks.

* 1929. aastal oli suurtööstuses töölisi 31.158, 1937. a. 43.004.

* Eestis on 5.095 autosõidukit.

* Eestisse veeti 1937. a. tööabinõusid kogu sisseveo väärtuses 74,9 protsenti, kuna välja veeti põllumajanduslikke tooteid 49,3 protsendi väärtuses kogu väljaveost. Tööstussaadused moodustavad vaid 37,4 protsenti.

* Trükitööstuse kohta näitavad andmed tõendavad, et 1929. aastal oli üldse 75 ajalehte, praegu 49. Ajakirju samal ajal 160, nüüd 217. Üleminek ajakirjade süsteemile piirab trükitööstuses inimeste kasutamist. Olukorda aitab parandada see, et 1929. a. ilmus 1.125 raamatut 110.000 leheküljega, 1936. a. 1708 raamatut 170.000 leheküljega.

Alkohol ja riigikord

Prof. J. Tõnisson, kõneldes karuskäpaival, väljendas, et diktatuuririiges on viina tarvitamine enam levinenud kui rahvavalitsuslikes riigis.

Rumeenia on ka diktatuuririik. Andmed alkoholi tarvitamise kohta näitavad järgmist pilti: 1937. aastal müüdi 175.245.491 dekalitrit alkoholi, mis on 25% rohkem kui 1936. aastal. 1937. a. saadi alkoholimüügist tulu 1.792.000.000 leid eelmise aasta 831.000.000 vastu. Eriti on tõusnud tulud monopoliiseeritud jookide müügist.

Välismaa töötülidest

Rahvusvahelise Ametiühingute Liidu bületäänis ilmus artikkel töötülide lahendamise kohta Eestis, mille artikli sisu on toonud ära trükitöölise kutsekretariaadi ajakiri „Mitteilungen“. Toome mõningad olulised kohad sellest artiklist:

— Nagu näeme, pole ametiühingud üldse tunnustatud seaduses (Töötülide Lahendamise Seadus. Meie märkus!). Kas usuvad need, kes seaduse tegid, et töövõtjate, tööandjate ja riigi vahekorrad annavad ennast distsiplineerida, ilma et suudetaks vastutada selliste vahekorradete tõeliku rahuldamise eest organisatsioonides. Oleks soovitatav olnud, kui siin võetakse ette uue vaimu vastavate parandusettepanekute läbiviimine nimetatud seadusesse.

Uut seadusandluses

Riigihoidja dekreediga korras enne riigikogu kokkustumist ilmus rida uusi seadusi, mis korraldavad ja mõjutavad meie kutseühinguid:

- 1) Trükiseadus seab kindla valve ajalehtede ja trükitoodete üle.
- 2) Koosolekute seadus annab kindlad raamid sõnavabaduse kasutamisele.
- 3) Ühingute ja nende liitude seadus fikseerib ühingute registreerimise korra.
- 4) Töövõtjate kutseühingute ja nende liitude seadus allutab ametiühingud sotsiaal- ja siseministri kontrolli alla.

Kõik need seadused ilmusid „Riigi Teatajas“ nr. 42 — 26. IV 1938.

TALLINNA ühine haigekassa vajab hädasti raha haigemaja ehitamiseks. Praegu on olukord selline, et on otse kisendav puudus haigemajade järele. Eesti Tööliste Kinnitusühisusel on praegu ligi 6.500.000 krooni raha, millest sularaha 150.000 krooni ja väärtpaberites 2.500.000 krooni. Mõlemate asutuste ülesanded on samad: tööliste sotsiaal-kindlustuse teostamine. Poleks midagi loomulikumat kui see, et Kinnitusühisus laenab raha Haigekassale ja sellega teostatakse haigemaja ehitamine. Selleks on vaja vaid 400.000 krooni.

Milles on siis viga? Kindlasti selles, et Kinnitusühisus ei pea kasulikuks anda raha haigekassale, saades mujalt suuremat protsenti. Nii saab ta hüpoteekpanga paberitest 6%, haigekassa annaks vaid 2%. Järelikult on Kinnitusühisus kujunenud oma sisult äriasutuseks, eemaldades seatud sihist — teenida tööliskonna kindlustamist ja aidata selle olukorra parandamist.

Kui see nii on, kas poleks aeg juhtida kinnitusühisus tagasi oma põhimõtetele ja eemaldada selliste kapitalide valitsemiselt juhtijaskond, kes viinud kinnitusühisuse uutele radadele.

*

UUS kutseühingute seadus, mis hakkas kehtima 26. aprillist 1938, on loonud uue olukorra ametiühingute elus. Kui kusaigil ettevõttes on alla 24 a. vanad töölised asutanud ametiühingu, siis ei saa nad seda rakendada tegevusse, kui nad ei värba juhatusliikmeks üle 24 a. vanu kaastöölisi. Aga kui need keelduvad, siis järelikult ametiühingut ei saa olla. Pealepanija, kes ühe aasta töötanud, tahab astuda liikmeks, aga ei saa — sest tal on vaja olla 2 aastat töös. Juhatusse võib kuuluda vaid see liige, kes on olnud 2 aastat liige ametiühingus. Lahendage see küsimus, kuj ametiühing ise on väevalt 1 aasta vana. Ettevõttes töötab hulk noori, kes täidavad töökohustust nagu vanadki. Neil peaks olema samad õigused mis vanadelgi. Seaduse järgi ei saa nad kuuluda ametiühingusse enne kui nad pole saanud 18 aastat vanaks. Nähtavasti tuleb noorel töölisel otsida lohutut mõnes spordiseltsis.

Rumeenia tööliskonnast

Statistika järgi oli Rumeenias 1937. a. 466.164 tööliset, 114.000 ametnikku, 210.787 väikekäitises töötajat.

Genfi konverentsi saadiku küsimus

Tööliskoda paluti esitada kandidaadi nimi Genfi Rahvusvahelisele Töökonverentsile saatmiseks. Tööliskoda pidi sellele vastama paari päeva jooksul. Kuna Tööliskoda asus seisukohale, et on soovitatav saata ametiühingute toetusele rajanev saadik, siis, kasutades üleriiklike kutseühingute kokkutulekut 11. mail s. a., kanti küsimus ette ja paluti ametiühinguid anda kandidaadi nimi. Kuigi ametiühingud polnud volitatud nimetama ühtki nime, teisiti korraldades poleks aga kojal võimalus olnud teada saada üleriiklike ametiühingute seisukohti, siis korraldati samal koosolekul siiski hääletus, kusjuures kohalviibivad ametiühingute esindajad otsustasid kandidaadi nime selgitada. Seati üles kaks kandidaati — kapten Gustavson ja A. Offenbach. Esimene sai poolt kaks häält, teine viis häält. Valimisest võttis osa kaheksa üleriikliku kutseühingu esindajat, kuna 4 loobus seisukoha puudumise tõttu. Üks hääl anti tühjalt. Sellest proovihääletusest tingituna otsustas Tööliskoda esitada kandidaadiks Genfi konverentsile A. Offenbachi. Hiljem kohalik leht „Rahva Sõna“ tungis seetõttu ägedalt kallale Tööliskojale. Siin oli süüdi mitte küsimuse otsustamine, vaid liig kiire seisukohtade nõudmine. Kuid see pole olev Tööliskojast, vaid sotsiaalministeeriumist.

Sotsiaalminister oli vastu A. Offenbachi kandidatuurile ja ei esitanud teda Vabariigi Valitsusele. Seetõttu Tööliskoda pidi nimetama uue kandidaadi ja Genfi rahvusvahelisele töökonverentsile kinnitati Vabariigi Valitsuse poolt L. Johanson — Eesti Haigekassade Liidust.

6. üleriiklik konverents

15. mail s. a. peeti Tööliskoja kokkukutsel üleriiklik töölisvanemate, koja valijameeste ja kutseühingute esindajate konverents. Päevakorras olid aruanded koja tegevusest, sotsiaalministri ülevaade, referaadid L. Johansonilt, L. Metslangilt ja I. Rebaselt. Konverentsil puudutatud küsimuste üle toome selgitust järgmises numbris.

Tööliskoda ja kutseühingud

Uue kutseühingu seaduse kehtimahakkamisega on vajadus töötada välja normaalpõhikirjad. Kutseühingute soovil kutsus koda kokku üleriiklike kutseühingute esindajad koosolekule 11. mail. Sel koosolekul otsustati asutada põhikirja väljatöötamise toimikond, kuhu valiti 17 kutseorganisatsioonilt igalt ametialalt. Hiljem teostus ka toimikonna töö korraldamine vastavalt kutseorganisatsioonidele. Väljatöötatud normaalpõhikirja kavad esitatakse hiljem vastavatele asutustele.

Töötülide rindelt

° Kohtla-Järve põlevkivikaevanduse töölised alustasid töötüli. Lõplikul lahendamisel lisati palka juure 5%.

° Pärnu sadamatöölise töötulis tõsteti palku 10%.

° Töötülide lahendamise komisjonis on olnud esimeeste vahetusi. Algul olid esimeesteks J. Jaakson ja A. Piip. Esimese tagasiastumisega kutsuti komisjoni esimeheks P. Kogerman. Hiljem lahkusid nii P. Kogerman kui ka A. Piip ja nüüd määrati esimehe kohuste täitjaks mag. Poom, kes ka praegu on komisjoni esimeheks.

Sportiasa

Eesti-Soome maavõistlus

Teatavasti hakatakse edaspidi korraldama traditsioonilisi jalgpallivõistlusi Eesti ja Soome trükiteöölised liitude vahel. Kuna 1937. a. peeti maavõistlus Eestis, siis käesoleval aastal peetakse see Soomes. Täpsemad andmed võistluste aja ja koha asjas puuduvad.

Eesti trükiteöölised jalgpallimehed peavad aegsasti mõtlema eelolevale võistlusele. Algaval kevadel tuleb rõhku panna meeste treeningule, ja kohalikkude spordiasakondade ülesandeks on paremate meeste valimine. Meeskonna kujundamine sünnib selle järele, kuidas kusaqil häid mehi leidub.

Praegu harrastavad jalgpallisporti Viljandi, Tartu ja Tallinna trükiteöölised. Võib olla tekivad sellised koondised ka mujal, mispärast oleks vajalik luua kontakt liidu sportbürooga. Sportbüroo ülesandeks on sellise töö keskendamine ja läbirääkimine meeskonna moodustamise asjas.

Meeskonna saatmine Soome ülepääsematud raskusi ei peaks tegema, kuna ühingutes on ette nähtud sellekohased kulud.

Soomlased tegid ettepaneku korraldada võistlus augustis. Seega on veel aega meeskonna moodustamiseks. Trükiteöölised spordiringid peavad hoolt kandma, et meeste mängutase oleks vajalikul kõrgusel.

Läbirääkimised Poolaga

Tartu spordiringi ülesandel liidu sekretär astus ühendusse Poola Trükiteöölised Liiduga, paludes selgitada võimalusi sportliku läbikäimise alustamiseks.

Kui tingimused osutuvad soodsateks, siis võiks loota ka võistlusi poola trükiteöölisega.

Hiljuti saabuski Poolast vastus, milles Poola trükiteöölised on nõus võistluse korraldamisega. Liidu kaudu on alustatud läbirääkimistega.

Paberikauplejad organiseeruvad

3. aprillil peeti ülemaalist kirjutustarvete ja paberiga kauplejate ühingu peakoosolekut, millest võttis osa ligi poolsada liiget.

Tahetakse panna kehtima kindlad jällemüügi-hinnad ja pidada vastastikust distsipliini. Juhatus on 11-liikmeline, esimeheks A. Veiler.

*

Kindlad jällemüügi-hinnad on osa sellest aktsioonist, mida vaja üldse trükiteöölised kindlate turuhindade loomiseks. Seepärast on käesolev koosolek olnud selles mõttes tervitatav, lahendades mõningad raskused aktsiooni eduka läbiviimise teel.

„Poligraaf“ 10-aastane

Trükiteostuse juhtide (faktorite) ühingu „Poligraaf“ pühitses 12. märtsil ühingu 10-aastast kestvusjuubelit. Sel puhul anti välja ühingu juubelalbum statistiliste andmetega, kirjutustega möödunud aegade ja ülevõtetega ühingu liikmeskonnast. Juubelit pühitseti koosviibimisega „Kuld Lõvis“. Sellest võttis osa peale liikmete hulk kutsutud külalisi ja organisatsioonide esindajaid. Soomest oli kohal faktorite ühingu esindaja.

Koosviibimisel valitses hea meeleolu, söögivahe- aegadel kanti ette ühislaule selleks eriti trükitead lauluvihust.

Tervitusi oli nii organisatsioonidelt, firmadelt kui ka isikutelt.

Trükiteosturite ühingu esindaja A. Veiler tervituskõnes avaldas soovi, et meie kõik peaksime hoolt kandma trükiteostuse tuleviku eest ja võitlema selle vastu, mis viiks meid totaalsete riikide — nagu Saksamaa ja Itaalia — olukorda. Trükiteöölised Liidu esindajana A. Offenbach märkis, et kuigi igal organisatsioonil on omad huvid kaitsta, on siiski ühiseid küsimusi, mille ümber me kõik koondume. Üheks selliseks küsimuseks on — vaba trükisõna. Trükisõna piiramine on meie kutsetöö piiramine.

Tervitusi ütles hulk asutusi ja isikuid.

Vähemaid üritusi

* Meid on jälle õnnistatud poolakatega. Nii saabus 3. aprillil Eestisse 823 poola põllutöölised. Oleks tulnud veel rohkemgi, aga pool tosinat „jänest“ tuli tagasi saata ja kümnekond meest „auras ära“ juba Lätis.

* Uksehoidjad asutasid oma kutseühingu. Vastaval koosolekul 3. aprillil tehti sellekohane otsus. Elu tempo võtab hoogu!

* Ehitustöölised pidasid uut organiseerimiskoosolekut 3. aprillil. Ühingusse võeti vastu üle 50 liikme.

VÄLIMAINE ringvaade

KEEGI inglise vabatahtlik Franco sõjaväes andis hävitava arvustuse Franco jõudude kohta Hispaanias. Selline kirjeldus ilmus inglise lehes „Daily Express“. Vabatahtlik kõneleb valjust distsipliinist Hispaania mässuliste armees, millist võisime näha vaid Vene valgekaardi jõukudes revolutsiooni aegu. Sõdur pole inimene, vaid pime käsutäitja. Jutustaja on näinud, kui torelt ohvitserid käitusid sõduritega distsipliini vastu eksimise korral. Tallati maha, sötkuti jalgadega peale ja jagati hoope. Vabatahtlik avaldas andmeid võõramaalaste kohta Franko sõjaväes, loetledes 100.000 itaallast, 60.000 mauri, 10.000 sakslast ja teisi. Kui Franco tahaks võita valitsusvägesid, peaks ta kusaqilt saama veelgi 200.000 meest. Neid ei saa mujalt kui välismaalt — ja seepärast on ta sunnitud arvestama välismaalaste tugeva survega ja sallima nende võimutsemist mässuliste poolt võidetud maa-alal. See on kaheteraqa mõök ja riivab eeskätt Francot ennast. Rahvas on umbusklik Franco vastu, mehed püüavad põgeneda valitsuse maa-alale jne. Sõjavägede moraal on raskete kaotuste tõttu langenud. Terueli kaotus ja asjatud võitlused tagasivõitmiseks tulevad kirjutada selle moraalilangusele. On väeosi, millised lihtsalt keelduvad tulle paikumast. Pole ime, kui juba Mussolinigi teeb juttu sõjavägede tagasitoomisest Hispaaniast, vastasel korral saab ta kunagi tagasi veendunud antifaašistid.

PALESTIINA trükitöölise elust kirjutab kolleeg Ed. Straass. Trükitöölise mureks on korralike õppevõimaluste loomine järeltulevale põlvele. Valitsus ja vastavad võimud hoolivad vähe selle küsimuse korraldamisest. Puudub õppeaeg, vastavad õppekohased töökojad jne. Seepärast on märgata õpilaste alalist vahetumist ja vähest osavõttu trükitööst. Mõnedel ettevõtjail on veel oriendi kombed, kusjuures palka maksetakse vähe või seda peetakse kinni kuude viisi. Seepärast on töölistel tekkinud võlguelamise süsteem. Palju puudust tuntakse ka hügieeniliste olude parandamise suhtes. Puuduvad igasugused kaitsed õnnetuste vältimiseks, mõnes trükikojas ei anta isegi seepi või käterätti töö lõpetamisel. Ometigi neis trükikodades töötavad suure kooli läbiteinud emigrandid-töölised Venemaal, Poolast jne. Seepärast on

trükitöölise liikumisel ees hulk ülesandeid. Trükitöölised püüavad esile tõsta oma kutseala tingimuste parandamist, korraldavad vastavaid loenguid, kursusi jne. Kuna tööliskond koosneb enamikus kibedat võitlust näinud inimestest, siis tööliikumine on kindla teadvusega ja loodetavasti see teadvus aitab ka Palestiina oriendi kombeid muuta moodsa tööliikumise samaseks.

ČEHOSLOVAKKIA on riike, kus vähemusrahvastel on suur kaal. Eriti palju on seal sakslasi — 3.000.000. Rahvussozialism kasutab neid oma aktsioonide põhjendajana ja nõuab selliste sakslaste emamaa alla viimist. Ka need sakslased ise, olles koondunud vastavasse rahvussozialistlikku erakonda Heinleini juhtimisel, esinevad väljakutsuvalt Čehhoslovakkia parlamendis. Čehhoslovakkia vaatab murega naabrite poole. Ühel pool on Poola — see on tema suhtes passiivne, mängides Saksa-maaga; Rumeenia on muutunud autokraatikult valitsetavaks maaks, Ungari nutab taga oma madjareid Čehhoslovakkia piires, Austria on Saksa-maa all. Piiratud igast küljest, võidakse Čehhoslovakkia lihtsalt välismaailmast isoleerida. Ka liit Prantsus-maaga ja Nõukogude Venemaaga on vaid platooniline — mõlemad riigid ei puutu kokku Čehhoslovakkia riigipiiridega.

Piltlik kõne

Suured kirjanikud armastavad kasutada piltlike võrdlusi, millega tehakse kõneall olev aine elavaks ja tajuvaks. Tihti katsuvad selliseid võrdlusi kasutada ka kehva kujutlusvõimega inimesed. Toome mõningaid pärle sel alal.

— Kas olete kindel, et tänavraudtee ei aja end pästi tagumistele jalgedele?

— Aja hammas, mis kuivatab kõik pisarad, laseb ka sellele haavale kasvada rohu.

— Revolutsiooni vanker veereb sisse ja purustab hambad.

— Elasin läbi okkalised lapsesaapad.

— Merre kukkunud hobune tegi pingutusi väljaspool vett hoidmiseks.

— Nii elas Goethe kaasa peale 50 aasta surma oma nooruspõlve näidendi ettekannet.

— Ta tuleb nii pikaldaselt, nagu kärbes piimatolist.

